

En dunkel men vacker historia

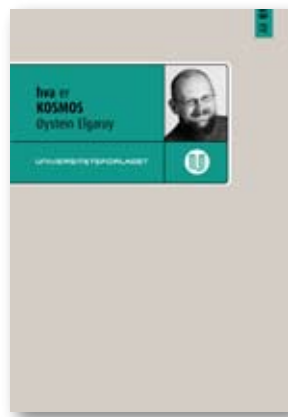
Titel: Lillebror och natten
Av: Lennart Hellsing (text), Ane Gustavsson (bild)
Utgiven av: Eriksson & Lindgren
Omfång: 32 sidor

Boken om *Lillebror och natten* har ett fantasiväckande innehåll. Var tar mörkret vägen på natten och vad finns i natten? Var tar solen vägen när den inte längre syns här? Lillebror har många frågor och storebror svarar. När jag läst den har jag också ganska många frågor. Illustrationerna är varmt och fantasifullt utförda av Ane Gustavsson. Mörkret är en vänlig hand och ett par forskande ögon. De små djuren som kommer ut på natten får mig att tänka på Tove Janssons knytt på väg genom skogen. Men det blir svårare och svårare att följa Hellsings tankeström, som ju är kända för att vara egensinniga och fantasieggande. Vet dagens mammor och pappor om den siste mohikanen är död eller inte? Kan de förklara för sina telningar att man i Kina spetsar missionärer och steker dem i smör? Eller inte? Och hur ställer sig ett barn till faster Huldass visor om att "en borde vara två" och alla de små änglarnas nattskjortor? Hellsing vänder ut och in på begrepp som jag misstänker inte längre är allmängods. Det gör att historien rinner iväg åt ett håll när de fina illustrationerna kunde ha vänt historien åt ett annat, ett som mer än bara tangerade naturens, tidens och

universums mysterier.

Men, barn är barn och kan hitta sina alldeles egna förklaringar på det som förefaller snårigt för mig som är för vuxen, så min rekommendation är att köpa boken för illustrationernas skull så hittar säkert varje barn sin egen väg in i historien.

Christina Hamnqvist

Universum på norska

Titel: Hva er kosmos
Av: Øystein Elgarøy
Utgiven av: Universitetsforlaget, Oslo
Omfång: 146 sidor

Vi svenskar har tyvärr ibland en tendens att glömma bort att det faktiskt finns ett grannland väster om oss. T.ex. har jag såsom boende i Arvika bara 14 mil till Oslo, medan sträckan till den kungliga huvudstaden i öster är 35 mil. Nu är det så att det norska Universitetsforlaget har den trevliga vanan att ge ut en lång serie böcker avsedda för lekmanen om olika vetenskaper i "Hva er"-serien. Så vitt jag vet har vi inget liknande i Sverige. I den här boken har turen kommit till kosmologi. Det är professorn i teoretisk astrofysik vid Oslo universitet, Øystein Elgarøy, som har skrivit en trevlig och trots sin korthet innehållsrik liten bok om universums utveckling från big bang för 13,7 miljarder år sedan och fram till våra dagar. Det är en lagom blandning av astrofysik och astronomisk historia, inte minst när det kommer till sådana saker som vad universum består av. Bara

ca 4 % av universums byggstenar är ju fermioner och bosoner. Resten ca 23 % utgörs av mörk materia som bara växelverkar gravitationellt med vanlig materia, samt det häftigaste av allt, ca 72 % mörk vakuumenergi som får vårt universum att sedan ca 6 miljarder år sedan expandera fortare och fortare. Sådana här saker redogörs för. Svarta hål, krökt rumtid, inflationsmodeller och eventuella multiversum är andra saker. Det norska språket utgör inget hinder och i den mån man kan tala om "jordnära" i sådana här sammanhang så håller sig författaren på en för nybörjaren fullt begriplig nivå. Jag skulle gärna se att svenska universitet började att publicera liknande serier, då om naturvetenskap i största allmänhet. Man får faktiskt komma ihåg att det är folket som betalar forskarnas anslag och då är det bara rätt och rimligt att samma folk ska få ta del av resultaten på ett begripligt sätt.

Jan Sandström

Rymdrock för Christer

Titel: For sardines, space is no problem
Av: The Movements
Utgiven av: Sulatron Records

Man blir lite kluven inför göteborgsbandet The Movements konceptplatta om Christer Fuglesang. Å ena sidan känns det krystat, en smula suspekt eller i alla fall creddmässigt dumt att på ett så uppenbart sätt försöka slå mynt av Fuglesangeffekten.

Musiken, som är mestadels instrumental, mår däremot bara bra av den rymdiga inramningen. Stilen, psykedelisk rock av den mer hypnotiska sorten, är en typ av musik som man

inte hör så mycket nuförtiden. Den passar bra som ljudspår till storyn om Christer Fuglesang. Drömmen om rymden, den långa väntan, rymdprovet och lycka, känslan av att det ändå finns mer att göra.

Tyvärr slarvar Movements bort sin chans genom att lägga på sångpartier och tveksamma röstsamlingar. De beskriver albumet som ett sidoprojekt, och det är klart att de haft kul. Och innan någon annan gör den definitiva svenska rymdkonceptskivan känns det ändå inte helt fel att klämma in sig bland sardinerna och drömma sig bort till den här.

Robert Cumming

Hela världen forskar

Titel: Gränslös forskning
Av: Olle Edqvist
Utgiven av: Nya Doxa
Omfång: 160 sidor

Författaren, som under lång tid verkat vid forskningsfinansiella organ som FRN, diskuterar i den här välskrivna

boken internationaliseringen av svensk forskning. Han undersöker de former det internationella samarbetet tar sig och försöker förstå drivkrafterna bakom. Boken behandlar såväl det mer informella internationella samarbetet mellan forskare som det mer formaliserade.

En översikt ges över den allmänna forskningspolitiska utvecklingen och dess betydelse för internationaliseringen. Flera fallstudier presenteras för att ge konkretion, bland dem svenska astronoms deltagande i ESO:s arbete kring stora teleskop. Dessutom argumenterar författaren värtaligt för vikten av grundforskning och faran med att låsa forskningspolitiken vid det som kan förväntas ge kortsiktiga industriella avkastningar. Han menar även att svenska universitet kunde bli bättre på att aktivt främja sina forskares internationella samarbeten.

Framställningen hade kunnat fördjupas med mer historiska komponenter, gärna disciplinspecifika: inte minst en vetenskap som astronomi har varit internationellt inriktad under lång tid. Nobelprisen, som ger svensk vetenskap både en makt och en synlighet internationellt som knappast står i proportion till vår storlek som forskningsnation, diskuteras inte alls. Dessutom hade författaren i några fall kunnat bygga vidare på redan existerande forskning, till exempel Sven Widmalms analys av konsekvenserna av medlemskapet i CERN II för det svenska fysikämnet.

Detta förtar nu inte intrycket av en både läsvärd, relevant och tankeväckande bok om de villkor som gäller för svensk forskning idag.

Gustav Holmberg

Underluminöst

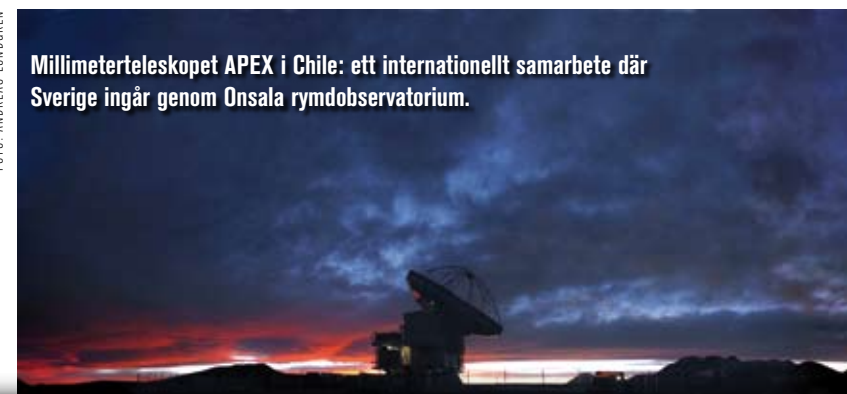
Titel: Supernova
Av: Marika King
Utgiven av: Norstedts
Omfång: 476 sidor

Supernova är en roman som utspelar sig på en konsultfirma där huvudpersonen får jobb direkt efter Handelshögskolan. Hon heter Lisa, kanske med tanke på den flitiga blomman snarare än ESA:s satellitprojekt. Så, nu har jag uttömt alla eventuella astronomiska referenser ...

Lisa är ambitiös och överpresterar för att få bekräftelse. Hon lever lyxliv i uppskruvat tempo med glittriga fester, jättedyra märkeskläder och ett förhållande med en av de gifta cheferna. Firman kräver dock att man arbetar som en galning och alltid ställer upp, men en dag har Lisa bränt all sin energi. Hon slocknar helt och kommer inte ur sängen, men med hjälp av en psykolog bearbetar hon utmattningsdepressionen och kommer till den föga överraskande insikten att hennes prestationsångest grundlagts tidigt i barndomen. Runt omkring vänner som stöttar henne och tankarna går till TV-serier som *Sex and the City*.

Genren är s.k. chick lit och målgruppen är således tjejer som man tänker sig vill ha spänning och romantik. Det finns en antydning till genusperspektiv på maktstrukturer inom företag, men den förutsägbara handlingen, det platta språket och den ytliga personskildringen gör att jag inte vill rekommendera den här boken till någon.

Eva Jurlander

Millimeterteleskopet APEX i Chile: ett internationellt samarbete där Sverige ingår genom Onsala rymdobservatorium.

FOTO: ANDREAS LUNDGREN